



Sabima kartleggingsnotat 34, 2021

## Tverrfaglig kartleggingsprosjekt Agder 2021

Av Asbjørn Lie



Kartleggere, grunneiere og solblom i Åmli



## Tverrfaglig kartleggingsprosjekt Agder 2021

*Emneord: Tverrfaglig Agderforeningene Individuell kartlegging Felles kartleggingsturer*

### Sammendrag

Medlemmer fra følgende foreninger har deltatt i den felles kartleggingen på Agder i 2020. Norsk zoologisk forening, Sørlandsavdelingen Norsk/Agder botaniske forening, Norsk entomologisk forening, Blomkålsoppen (Norges sopp og nyttevekstforbund). Hele 18 har vært med i prosjektet, både erfarne kartleggere og nybegynnere.

Det har blitt arrangert 3- 4 felles kartleggingsturer, i tillegg har det vært mindre spontane kartleggingsturer hvor det på kort varsel er arrangert turer, spesielt i insekt miljøet.

Rapportering skjer best i seine høst og vinterkvelder, så det gjenstår mye rapportering. Noe er det skrevet reiseregning på (spesielt der data er lagt ut), en del arter krever mye etterarbeid og der vil det bli publisert mer materiale utover vinteren).

Vi har vært heldige å bli invitert av Vidar Selås to helger på Vegårdshei, og av Benthe Skrøvje ei helg på småbruk i hhv Vegårdshei og Gjerstad. Dette har redusert utgiftene, slik at mye fellesutgifter ikke er benyttet.

Nye og uerfarne har ikke kommet skikkelig i gang, men vi bli fulgt opp framover med felles kartlegginger og utlegging av registreringer på felles turer. Kartleggingen er en del preget av koronasituasjonen, spesielt i forhold til felles arrangementer og turer.



Det har vært to felles kartleggingsturer til Vegårdshei. Her innlosjerte vi hos Vidar Selås (småbruk) dette betalte vi ikke noe for. Hovedmålet var vindkraftområdene i Åmli. Vi ble ikke tilbudt innkvarter i nærområdene til vindkraftområdene. Derfor fikk vi bare i begrenset grad besøkt disse områdene. Vi besøkte områder med slåttemarksprosjekt på solblom, og andre interessante lokaliteter basert på lokal kunnskap. Det ble blant annet gjennomført kartlegging av insektfaunaen ved hjelp av lysfelle og laken med lys ved småbruket.

Vi har også hatt en felles kartleggingstur til Gjerstad hvor hovedtemaet var sopp, i tillegg har vi hatt en lokal soppkartleggingstur til Terjevann i Kristiansand.

## Oversikt over aktiviteten til noen av deltagerne i prosjektet.

### Trond Baugen NBF/ABF

Kartlegging av narmarhånd og rødlistearter

Kartleggingsmidler 2021

Plantene er registrert på Artsobservasjoner.

### Kusymre

[2. mai 2021 Kusymre i Homborsund, Grimstad kommune](#)

Dette er det nordøstligste voksestedet for kusymre i Norge. Det finnes en krysning av:

**Primula vulgaris** i krysningen er en mer eller mindre rødfarga hageprimula i navnekategorien **P. x polyanthus**

**Koordinater: 32VMK7181559290,- tre tuer**





## BORØYA - søstermarihand

22. mai 2021: Søstermarihand på Borøya, Tvedestrand kommune

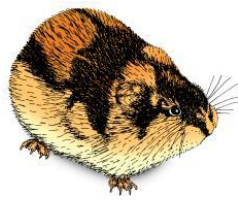
Her var vi drevet skjøtsel i 2019 og 2021, antall søstermarihand har økt fra 80 til 203



<u>søstermarihand</u>	<u>Borøya</u>	<u>32VNK0167294181</u>	<u>5 m</u>	<u>25.04.2020</u>	<u>132</u>	<u>Planter</u>
<u>søstermarihand</u>	<u>Borøya</u>	<u>32VNK0167294181</u>	<u>5 m</u>	<u>22.05.2021</u>	<u>203</u>	<u>Planter</u>

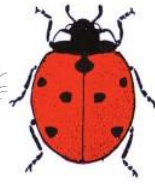
### Skjøtsel søstermarihand, BORØYA, Tvedestrand kommune

Vi har drevet skjøtsel på Borøya der det har vært flere hundre søstermarihand tidligere. Nå har området grodd igjen av slåpe og tornebusker. Vi har ryddet et større område i år (se bilder under).



Før rydding:





Etter rydding:





## Narrmarihand

2. mai 2021 Narrmaihand på Kalvehageneset, Grimstad kommune

19. mai 2021 Narrmaihand på Kalvehageneset, Grimstad kommune

Antall narrmarihand er blitt redusert fra året før. Kommunen har brent i området. Det kan ha noe å si. Når sauene kommer på beite, spiser de alle orkideene.

22. mai 2021 Narrmarihand på Homborøya, Grimstad kommune

Narrmarihand har forsvunnet fra mange forekomster på Homborøya, uvisst hvorfor.

21. juni 2021, Narrmarihand i Homborsund, Grimstad kommune

24. juni 21 Narrmarihand i Homborsund, Grimstad kommune

Nedgang i antall narrmarihand unntatt på Manholmen.

### NARRMARIHAND 2021

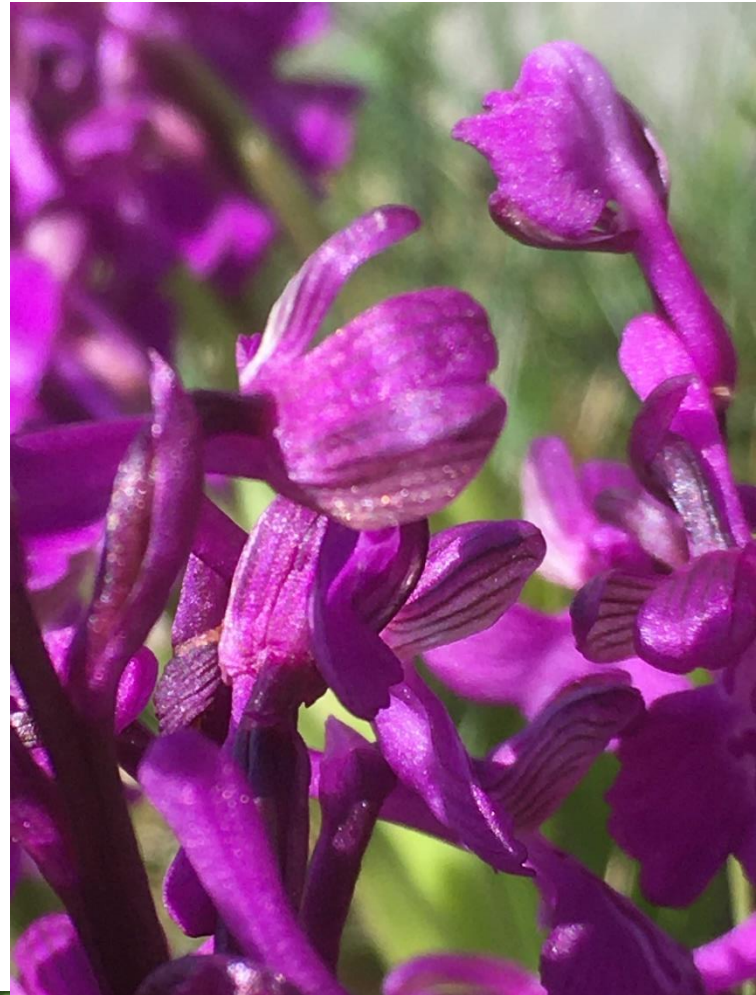
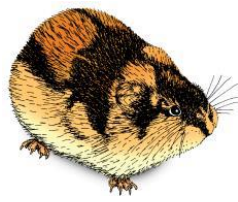
171	lokaliteter
108	0-lokaliteter (Ingen funn)
	aktive lokaliteter (med
63	funn)





Alle kjente lokaliteter av narmarihand er besøkt i 2021

<b>Antall narmarihand i Norge 2021</b>	<b>Max. blomstring</b>	<b>Narmarihand</b>	<b>Narmarihand</b>	<b>Merk</b>
<b>Alle kjente lokaliteter</b>		<b>Antall 2020</b>	<b>Antall 2021</b>	
Anna (Lille Sundholmen)	129	0	0	Bekymringsfullt
Arseth	502	8	15	Bekymringsfullt
Brattholmen	78	0	26	Litt oppgang
Dannvik Kalvøy	354	172	53	Bekymringsfullt
Drevholmen	34	6	6	Få planter
Flatholmen; Homborøya	42	0	4	Få planter
Flatholmen; v/Auesøya	25	3	3	Få planter
Fluholmen	397	164	278	Meget bra
Fugleholmen	126	6	6	Bekymringsfullt
Homborøya	3091	414	228	Bekymringsfullt
Håøya	27	8	6	Litt nedgang
Indre Leiholmsund	102	1	6	Bekymringsfullt
Indre Maløy	232	13	13	Bekymringsfullt
Kalvehageneset	482	220	174	Litt nedgang
Kalvøy	116	68	153	Meget bra
Langøy	368	36	32	Bekymringsfullt
Lille Bjørkøy	7	0	0	Bekymringsfullt
Lille Hampholmen	39	55	56	Meget bra
Manholmen	246	216	292	Meget bra
Store Hampholmen	20	0	0	Bekymringsfullt
Sundholmen	1594	4	4	Bekymringsfullt
Ålesøy	574	28	24	Bekymringsfullt
<b>Totalt</b>	<b>8585</b>	<b>1422</b>	<b>1379</b>	





### 23.05.21 Hvit skogfrue i Ulvøysund, Lillesand kommune

Hvit skogfrue er stabil i Ulvøysund, noe nedgang. Våren var uvanlig sein og kald 2021, så da vi var på Ulvøya 23. mai, fant vi kun en plante i blomst.

Vanligvis burde vi ha funnet mellom 100-200 blomstrende planter.



LOKALITETSNAVN: Kampedal, Indre Ulvøya

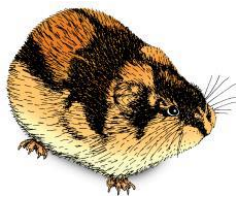
KOORDINATER : 32VMK5326542130 (±10m) UTM(WGS 84)

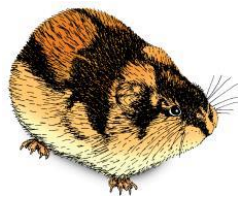


## 25. juni 2021: Rød skogfrue og flueblomst + andre arter i Langesund (Telemark)

Funn ved Langesund og Langøy:

flueblom	Langøy		32VNL4336041102	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
flueblom	Langøy		32VNL4334141171	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
flueblom	Langøy		32VNL4344540579	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
flueblom	Langøy		32VNL4346140431	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
flueblom	Langøy		32VNL4351340032	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
flueblom	Langøy		32VNL4353539850	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
flueblom	Langøy		32VNL4336940244	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Reinrose	Langøy		32VNL4337241024	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Reinrose	Langøy		32VNL4338440968	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Rødfangre	Langøy		32VNL4338440968	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Reinrose	Langøy		32VNL4338340898	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Rødfangre	Langøy		32VNL4338340898	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Reinrose	Langøy		32VNL4338340898	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Rødfangre	Langøy		32VNL4338340898	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Reinrose	Langøy		32VNL4339240854	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Rødfangre	Langøy		32VNL4340340752	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Rødfangre	Langøy		32VNL4342040625	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Rødfangre	Langøy		32VNL4343140551	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Brudespore	Langøy		32VNL4338440968	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Brudespore	Langøy		32VNL4339240854	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Brudespore	Langøy		32VNL4340340752	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Brudespore	Langøy		32VNL4342040625	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Brudespore	Langøy		32VNL4348240279	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Brudespore	Langøy		32VNL4351340031	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Stjernetistel	Langøy		32VNL4342040625	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Stjernetistel	Tangen fort		32VNL4311439417	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Standkål	Langøy		32VNL4340741116	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
Krattalant	Langøy		32VNL4343140551	25 m	25.06.2021	25.06.2021	
reinrose	Langesund		32VNL4315039527	5 m	03.06.2021	03.06.2021	
reinrose	Langesund		32VNL4317739326	5 m	03.06.2021	03.06.2021	
reinrose	Langesund		32VNL4317539353	5 m	03.06.2021	03.06.2021	
reinrose	Langesund		32VNL4317839315	5 m	03.06.2021	03.06.2021	
rødfangre	Langesund		32VNL4317739323	5 m	03.06.2021	03.06.2021	
rødfangre	Langesund		32VNL4319739278	5 m	03.06.2021	03.06.2021	
rødfangre	Langesund		32VNL4319739278	5 m	03.06.2021	03.06.2021	
rødfangre	Langesund		32VNL4316439284	5 m	03.06.2021	03.06.2021	
rødfangre	Langesund		32VNL4317139277	5 m	03.06.2021	03.06.2021	
rød skogfrue	Langesund		32VNL4307039195	5 m	03.06.2021	03.06.2021	
rødfangre	Langesund		32VNL4322938972	5 m	03.06.2021	03.06.2021	
rødfangre	Langesund		32VNL4319338990	5 m	03.06.2021	03.06.2021	
rødfangre	Langesund		32VNL4319339012	5 m	03.06.2021	03.06.2021	
rødfangre	Langesund		32VNL4320739027	5 m	03.06.2021	03.06.2021	





## 5. sept. 2021: **Klokkesøte**, Sandå i Åmli kommune

Ved Litlevann, 9 km nord for Åmli, finnes en rik forekomst av klokkesøte, vi fant også klokkesøte like ved Åmli sentrum ved Engenestjønnen. Begge steder er kjente forekomster.

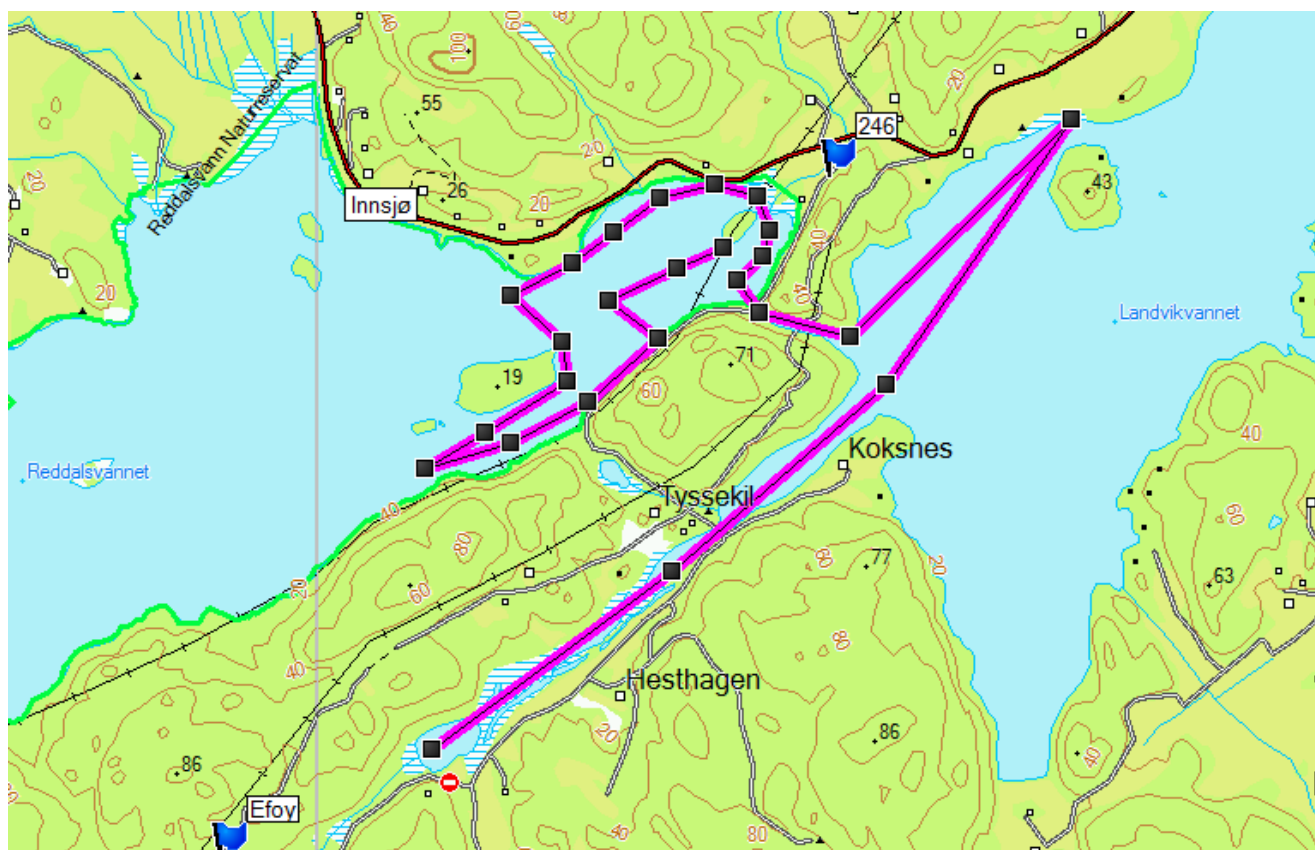


Klokkesøte	Sandå, Åmli		32VML7505621533	25 m	05.09.2021	05.09.2021	
Klokkesøte	Sandå, Åmli		32VML7510221543	25 m	05.09.2021	05.09.2021	
Klokkesøte	Sandå, Åmli		32VML7506221507	25 m	05.09.2021	05.09.2021	
Klokkesøte	Sandå, Åmli		32VML7508621518	25 m	05.09.2021	05.09.2021	
Klokkesøte	Sandå, Åmli		32VML7507321470	25 m	05.09.2021	05.09.2021	



## 5. AUG. 2021: **Stivt havfruegras** i Grimstad kommune

I 2013 var det rike forekomster av stivt havfruegras i Landvikvannet og Reddalsvannet i Grimstad. Jeg tok i 2021 mange prøver i vannene med ingen funn av stivt havfruegras. Også all bunnvegetasjon var stort sett fraværende. De besøkte områdene er markert med lilla og disse områdene er svært rike på stivt havfruegras i 2013 og tidligere. Nå var det ingen forekomster.





### **Asbjørn Lie Prosjektleder NZF, NBF, NEF, NSNF**

Kartlegging med vekt å delta på felles kartleggingsturer to helger til Vegårshei, ei helg til Gjerstad (hovedvekt på sopp), en kartleggingstur lokalt med sopp (Terjevann). Det har vært en egen kartleggingstur med hovedvekt på moser til Skår ved Birkelandsvannet (6/6) og en tur til Eg i Kristiansand. Det har også vært mange lokale kartleggingsturer i Kristiansand med insekter som hovedfokus (blant annen saman med Frank Strømmen)

### **Frank Strømmen NEF/NZF**

Individuell kartlegging og felles kartleggingsturer av insekter i Kristiansandsområdet

Det vil fortsette å komme artsrapporteringer fra meg fremover. Jeg har skrevet opp de turene som jeg foreløpig har rapportert fra. Synes det er verd å nevne at på to sesonger er 1/3 av Norges blomsterflue arter rapportert fra lokaliteten Slettane/Bladdalstjønn i Kristiansand. Tar vi med Praktdroneflue rett på østsiden av Bladdalstjønn så kommer jeg til 120 arter. Det synes jeg er veldig bra for ett såpass lite område.





**Hilde Skiffard, NZF**

### **Kartlegging av fisk fra fisketurer i Kristiansand og Norge 2021**

I 2021 har jeg registrert arter fisket med stang på fisketurer utaskjærs i Kristiansand, hovedsakelig i området utenfor Grønningen fyr. Til forskjell fra de siste årene, fikk jeg dette året relativt jevnt med torsk når jeg var ute og fisket. De forekom på dyp fra 5 til 250 meter, og størrelsen varierte fra 500g til 6,5 kg. Det var også mer blåkjeft å registrere enn tidligere år, også på steder jeg ikke har fått disse før. Jeg registrerte to arter jeg ikke har fått på Sørlandet før - rødknurr og vanlig uer.



*Bilde 1: Torsk 4 og 6,5 kg.*



*Bilde 2: Blåkjeft *Helicolenus dactylopterus**



Bilde 3: Rødknurr

Fisket sensommer og høst konsentrerte seg mest om fiske etter lyr på grunnene. Fra midten av august og til jeg tok båten opp i slutten av oktober, var det jevnlig fangst av disse. Det var tydelig at fisken beitet på leppefisk (bergnebb bla.), og en kan spørre seg hvilken effekt leppefisket har på bestanden av lyr i dette området. Jeg har personlig registrert at det er blitt mindre fangst av lyr de siste tre årene, og størrelsen på fisken er også redusert. Berggylt fås nesten ikke mer i området.



Bilde 4: Pen lyr å få på høsten



Bilde 5: Leppesild i lyrmagen

Hilde Skiffard,  
NZF Sørlandsavdelingen  
05.11.2021



### **Inger Lise Fonneland, NSNF**

Soppkartlegging på lite undersøkte områder på Agder.

Det jeg har gjort er: Kartlagt soppfloraen, dvs. samlet inn, bestemt, fotografert, lagt ut på Artsobservasjoner.no, sendt belegg til Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo (der det er påkrevet). Bestemmelsene er gjort ved hjelp av mikroskop og nøkler viss de ikkje har blitt bestemt i felt. I enkelte tilfelle er fagmykologer eller andre ressurspersoner forespurt, og har bekreftet eller bestemt. Enkelte arter er sendt til gensekvensering, enten til NHM eller til Alvalab i Spania via Øyvind Weholt.



**Kåre Syvertsen, NZF**

### **Registrering av blodigleforekomst i Agder, 2021.**

Blodiglen eller legeiglen *Hirudo medicinalis* var utvilsomt ganske utbredt på Sørlandet i årene før 1960. Flere tjern og vann har navn som tyder på det, selv om andre arter igler spesielt hesteigle kan ha gitt opphav til navn som igletjønn. Bruken av blodigler i folkemedisinen ble nok mindre vanlig etter 1950 da moderne metoder til en viss grad erstattet iglenes funksjon. I senere år er bruken av igler igjen blitt vanlig innenfor det moderne helsevesen, på den bakgrunn men også rent faunistisk er det av interesse å kartlegge blodiglenes utbredelse idag.

Påvisning av lokaliteter med igler blir en kombinasjon av direkte observasjoner og rapporter fra publikum som har sett eller fått igler på kroppen under bading. Siden det bare er blodigler som klarer å kutte gjennom menneskehud m påfølgende blødning skilles arten lett fra f.eks hesteigle.

I denne oversikten vil de fleste positive registreringer være basert på melding fra personer som har fått igler på kroppen under bading. Jeg har i stor utstrekning fulgt slike meldinger, og også eldre opplysninger for å sjekke lokaliteter med mistanke om aktive blodigleforekomster.

1-2/6: Slevdalsvann, Nesheimvann, Hanangervann. Farsund kommune i Vest-Agder. Strandområdene undersøkt m hov uten at igler ble påvist.

2/6: Hillesundtjønn på Hille, Lindesnes kommune, Vest-Agder Positiv forekomst, pers.mdd. fra Ø.Wiik, Mandal

2/6: Skjernøy, Mandal, Vest-Agder  
Farestadvann, ingen påvisning av igler  
Østre Tjønn, her tidligere rapport om igler. Ingen påvist ved strandhåving, men lokalkjente på stedet rapporterte at det var blodigler i tjønna.? (Nils Arnt Nilsen o.a. pers medd.)

24/6: Granestua m Kallstadtjønn og Skjævestadlonene. Positiv rapport om igler fra lokalbefolkning. Dette er også lokaliteter som fra tidligere er kjent som blodiglelokalitet. Arendal kommune, Aust-Agder.



25/6: Lokalteter på Tromøy, Arendal kommune, Aust-Agder.  
Botnetjenna, ingen påvisning. Lokalbefolkning avskriver at det finnes blodigler der siden de ofte bader i vannet uten at de har sett igler.

Skottjern, ikke undersøkt.

Tjenna, Bratteklev: Her har det tidligere vært rapportert forekomst, ved besøk nevnte to lokalkjente at det fortsatt var igler på lokaliteten og at ingen badet i vannet av den grunn.

27/6: Fløndalstjønn, Høvåg, Lillesand kommune, Aust-Agder. Gammel blodiglelokalitet, igler ikke påvist ved besøk men lokale rapporterer fortsatt forekomst. Mye padder på lokaliteten.

29/6: Besøkt flere lokaliteter i Lillesand, Birkenes.

Kjøstvedtjønn, Småtjønn, Høvåg. Positiv rapport om igler, tidligere en god bestand i begge tjern.

Justøy: Rapport om blodigleforekomst på en ikke nærmere angitt lokalitet.

Må sjekkes på ny.

Birkenes kommune, Aust -Agder. Ingen forekomst på undersøkte lokaliteter.

Så langt er en del eldre forekomster fortsatt m aktiv iglebestand, en del arbeid gjenstår med utsjekking av lokaliteter m mistanke om forekomst. Et par lokaliteter på Erkleiv, i Kristiansand kommune har prioritet til neste år.

Høvåg, 7. november 2021

Kåre Syvertsen

#### **Lillian Tveit NZF**

Observasjoner fra felles turer i skogsområder i Evje og Finland (inkl beverlokalitet) med Asbjørn Lie i Evje og Finland er enda ikke rapportert i Artsobservasjoner.